

Маъноси: “Аллоҳим! Ҳузрингда ҳозирман, Аллоҳим! Ҳузрингда ҳозирман!
Аллоҳим! Ҳузрингда ҳозирман! Сенинг шеригинг йўқдир! Аллоҳим!
Ҳузрингда ҳозирман! Албатта, ҳамд, неъмат ва мулк барчаси Сеникидир!
Сенинг шеригинг йўқ зотсан!”.

ҲАЖ САФАРИНИ БОШЛАШ

Ҳаж сафарига отланишдан олдин ўз гуноҳларига тавбатан насуҳа қилиш лозим ва заруридир. Ҳаж сафаридан асл мақсад гуноҳларга тавба қилишдир. Бирор банданинг ҳаққи тавба қилгувчи зиммасида қолмаслиги тавбанинг қабул бўлиш шартидир. Агар бирор кишига жисмоний ёки молиявий нуқсон етказса, уни адо қилиши, улардан кечирим сўраши ва уларни рози қилиши лозим. Агар бирор кишидан қарздор бўлса, уни қайтариб бериши, агар бирор кишини омонати бўлса, уни ўз эгасига қайтариши даркордир. Бу ишларни амалга оширгандан кейин фикру ҳаёлни бир жойга қўйиб тавбатан насуҳа қилиши лозимдир. Булардан кейин қилинган тавбани қабул бўлишига умид кўпроқдир.

ҲАЖ САФАРИГА ЧИҚУВЧИГА ЎТТИЗ ИККИ КЎРСАТМА

Муборак ҳаж сафарига тайёргарлик кўраётган кишига ҳаж китобларида қуйидаги кўрсатмалар берилади:

1. Ҳаж сафарига отлангувчи кишидан кўнгли ранжиган кишиларни кўнглларини овлаши;
2. Одамлар билан муомалани тўғрилаши;
3. Бирор кишига зулм берган бўлса, ундан кечирим сўраши;
4. Бирор кишини молини еб қўйган бўлса, уни ўзига ёки меросхўрларига қайтариб бериши;
5. Барча қилган гуноҳларидан тавба қилиши;
6. Ота-онасини рози қилиб сафар қилиши;

7. Бола-чақаларини хотиржам қилиб сафар қилиши;
8. Қарзларини адо қилиб сафар қилиши;
9. Солиҳ кишилар билан сафар қилиши;
10. Ҳажнинг фарз ва вожиб масалаларини яхшилаб ўрганиб олиши;
11. Ҳаж китобини ўзи билан олиши;
12. Сафарга тижорат мақсадларини аралаштирмай, холис ибодат мақсадида сафар қилиши;
13. Риё ва шуҳратпарастликдан йироқ тутиши;
14. Сафар давомида ўзини хокисор ва тавозе тутиши;
15. Зарурий нарсаларни сотиб олиш чоғида ҳаддан зиёд сотувчи билан тортишмаслиги;
16. Ҳаж сафари давомида пул сарфлашда ҳасислик қилмаслиги;
17. Шерикларига сарф-харажат қилиш тўғри келиб қолса, мамнуният билан уларга сарф қилиши;
18. Уйдан чиқиб кетаётган вақтда садақа қилиши;
19. Сафар давомида ҳожатманд инсонларга сарф қиламан деб ўзи билан ортиқча маблағ олиши;
20. Икки ракъат намоз ўқиб йўлга чиқиши;
21. Уйдан чиқиб кетаётган пайтда одамлар билан қўл бериб сўрашиб, улардан ҳаққига дуо қилиб туришларини сўраши;
22. Кишилар ҳам ҳаж қилишга кетаётган кишидан дуо қилишини сўрашлари;
23. Кузатувчи ҳам, сафарга кетувчи ҳам ўз дуоларини ўқишлари;
24. Сафар дуосини ўқиши;
25. Сафар давомида қаерга тушсалар, ўша жойда икки ракъат намоз ўқиб олиши (мустаҳаб);

26. Сафар давомида Аллоҳ таолони зикрини қилиб, ота-онаси, фарзандлари ва барча мусулмонлар ҳаққига дуо қилиши;
27. Сафар давомида тортишиш, дилозорлик ва тилозорлик каби нарсалардан сақланиши;
28. Барча билан ҳалимлик билан муомала қилиши;
29. Беш вақт намозни имкони борича жамоат билан адо қилиши;
30. Намозларни ўз вақтида адо қилиши;
31. Суннати равобиталарни иложи борича тарк қилмаслиги;
32. Самалиётда намоз вақти бўлиб қолса, ҳеч кимга озор бермай, намоз ўқийдиган жойда намозларини ўз вақтида ўқиб олиши.

УЙДАН ЧИҚИШ

Уйдан сафарга чиқиб кетаётган вақтда икки ракъат сафар намозини ўқиб олиши суннатдир.

مَلَسَ وَوَعَى لَعَلَّ لَيْلَ لَيْلِ لُؤْسٍ رَلَا لِقُوهَ نَعَلِ لِيَضْرِمَ اِدْقَمَ نَبْعَ طَمَلِ نَعَرَ سَلَا دِي رِي نِي حُمُوهَ دُنْعَامُ عَكْرِي نِي تَعَكْرُ نَمَلِ ضَفَا وَلَهُ اَيْلَعُ دَبَعَفَلَّخَ اَمَّ

Мутъим ибн Миқдом розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Сафарга чиқувчи одам хонадон аҳлига сафар олдидан ўқиладиган икки ракъат намоздан афзалроқ нарса қолдирмабди” (Канз ул-Уммол).

اهي ايلق) ةحتافلادعبامهمنىلوالايفارقينأبحتسري: انباحصأضعبلاق
دعبىلوالايفارقى: مهضعبلاقو. (دحأهلاوهلق): ةيناثلايفو (نورفاللا
أرقملساذف (سانللابربذوعلق) ةيناثلايفو (قلفلابربذوعلق) ةحتافلاد
هبصيملهلزنمنمءجورخلبقىسركلالاىةأرقنمنأءاجدق، يسركلالاىةأ
ماملاللاقدق (شيرقفاليل) ةروسأرقينأبحتسريو، عجرىتحةركيئش
تاماركلالباحاص، يعفاشلالهيقفلا، ينوزقلانسلوبأليلجلالديسلال
ءوسلكنمأهنا: ةرءاطملافراعملاو، ةرءابلالاوحألاو، ةرءاطلا

жоҳиллик қилишдан ёки менга жоҳиллик қилинишидан Ўзингдан паноҳ сўрайман”.

لَا أَقِ، أَرْفَسَ دَارًا إِذْ مَلَ سَوْ هِيَ لَعَلَّ لِي لَصُّ بِنِّ لَانَا كَ: لَأَقُ هُنَّ عَ لَلَّ يَضْرِبُ لَعْنَةَ نَع
رِي سَأَكْبَبُ وَ لُحَّ أَكْبَبُ وَ لُحَّ أَكْبَبُ مَّ هَلَّ لَلَّ

Али розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Сафар қилишни ирода қилсалар:

“Аллоҳумма бика асулу ва бика аҳулу ва бика асийру” дер эдилар

(Имом Аҳмад ривояти).

Маъноси:

Аллоҳим ҳиммат ва ҳафсала ила етиб боришга, гуноҳлардан тийилишга ва сафар қилишга Сендан мадад сўрайман.

ЯҚИНЛАРИДАН РУХСАТ ОЛИШ

Яқин қариндош-уруғлари ва дўстлари томондан ҳаж сафарига чиқишга рухсат бўлганидан кейин қуйидаги дуони ўқийди:

إِذْ مَلَ سَوْ هِيَ لَعَلَّ لِي لَصُّ بِنِّ لَانَا كَ: لَأَقُ هُنَّ عَ لَلَّ يَضْرِبُ لَعْنَةَ نَع
مُّ كَلَّ مَعَّ أَمِّي تَأَوَّخَّ وَ مُمَّ كَتَّ نَأَمَّ أَوْ مُمَّ كَنِّي دَلَّ لَلَّ أَعْدَوْتُ سَأَ «لَأَقُ شَيْ جَلَّ أَعْدَوْتُ سَيَّ نَأَ دَارًا

Абдуллоҳ Хитмий розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Аскарлар билан хайрлашишни хоҳласалар:

“Аставдиъуллоҳ дийнакум ва амаанатакум ва хавотийма аъмаликум” дердилар” (Абу Довуд ривояти).

Маъноси:

Мен сизларни динингиз, омонатингиз ва ишларингизнинг охирини Аллоҳ таолога топширдим.

ҲАЖ ҚИЛУВЧИ КИШИДАН ДУО СЎРАШ

Ҳаж сафарига жўновчи кишидан бизни ҳам хос дуоларингизда эслаб ҳаққимизга дуо қилиб қўйинг, деб илтимос қилиш жоиз ва ҳадислар билан собит бўлгандир.

مُأَدَّجَ وَفَاهَاتٍ أَفْءَادِرْدَلْ أَعْتَحَتْ تَنَّاكَ وَهَنْعُ هَلْ لِي ضَرَّهَلْ لَلْ دَبَّعَ نَبَّ نَأُوفَ صَنَعٌ
عُذَّافٍ: تَلَّاقٌ مَمَّعِنَ: لَأَقُ؟ مَأَعْلَلْ جَحْلُ أَدِيرُتْ: هَلْ تَلَّاقُفَ، أَأَدِرْدَلْ أَبَّأَجِي مَلَوْءَ أَأَدِرْدَلْ
عَزَمَلْ أَعُوْدٌ نِي: لُوقِي نَأَكْ مَلَسْ وَهِي لَعْ هَلْ لِي لَصِي بَّبَلْ أِنْفِي رِي خَبَّ أَنْ لَلْ
رِي خَبُّ هَلْ أَعْدَامُ لِكْ هِي أَعْدَى لَعْنُ نَمُّوِي كَلَمَ هَسْ أَرْدَنْعَ بِي عِلْ لَرَّهَ ظَبَّ هِي خَالٌ أَعْبَاجُ تَسْمُ
نَع، يَنْ تَدَحَفْ أَأَدِرْدَلْ أَبَّأَتِي قَلْفِ قُوسِ لِي لِي تَجَّحُّ مَثْ هَلْ شَمَّ كَلَوْ، نَمِّي أَمَّ: لَأَقُ
كَلْ ذَلْ شَمَّ مَلَسْ وَهِي لَعْ هَلْ لِي لَصِي بَّبَلْ

Сафвон ибн Абдуллоҳ розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Дардонинг қизи унинг қўли остида эди. У уни олдига келиб Умму Дардони топди-ю, Абу Дардони топмади. Шунда (Умму Дардо): “Бу йил ҳаж қиласанми?” деди. У: “Ҳа” деди. У (Умму Дардо): “Биз ҳаққимизга ҳам Аллоҳ таолога яхши дуо қилгин. Чунки, Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Кишининг ғоибдаги инси ҳаққига қилган дуоси ижобатдир. Бир фаришта боши устида туриб, қилган дуосига амийн деб туради. Қачон унга яхши дуо қилса: “Амийн, сенга ҳам ўшанинг мисли” дейди”, дер эдилар. Сўнг бозорга чиқиб, Абу Дардони учратдим. Шунда у ўшанинг ўхшаши каби Набий соллаллоҳу алайҳи васалламдан менга ҳадис айтди” (Ибн Можа ривояти).

يُف مَلَسْ وَهِي لَعْ هَلْ لِي لَصِي بَّبَلْ أِنْفِي رِي خَبُّ هَلْ أَعْدَامُ لِكْ هِي أَعْدَى لَعْنُ نَمُّوِي كَلَمَ هَسْ أَرْدَنْعَ بِي عِلْ لَرَّهَ ظَبَّ هِي خَالٌ أَعْبَاجُ تَسْمُ
نَع، يَنْ تَدَحَفْ أَأَدِرْدَلْ أَبَّأَتِي قَلْفِ قُوسِ لِي لِي تَجَّحُّ مَثْ هَلْ شَمَّ كَلَوْ، نَمِّي أَمَّ: لَأَقُ

Ибн Умар розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Умар Набий соллаллоҳу алайҳи васалламдан умра қилишга изн сўрадилар. Унга изн бериб:

“Эй, биродарим! Ўзингни хос дуоингда бизни ҳам шерик қилгин ва бизни нутиб қўймагин” дедилар” (Ибн Можа ривояти).

“Бизларга бу (маркаб)ни бўйсундириб қўйган Зот айбу нуқсондан покдир. Бизлар ўзимиз бунга қодир эмас эдик. Шак-шубҳасиз, бизлар (барчамиз) Роббимизга қайтгувчидирмиз” (Зухруф 13-14 оятлар).

БИРОР ЖОЙГА ТУШГАНДА ЎҚИЛАДИГАН ДУО

نَلْزُنْمُ لِرِيْحَتِنَا وَكَرَابُْمَ الْزُنْمِ يَنْزُنْ أَبَر

“Эй Роббим, мени муборак манзилга туширгин, Сен, Ўзинг манзилга туширгувчиларнинг энг яхшисисан” (Мўминун 29 оят).

ДЕНГИЗ УСТИДАН САМАЛИЁТДА ЁКИ КЕМАДА ЎТИБ КЕТАЁТГАН ПАЙТДА ЎҚИЛАДИГАН ДУО

يَتُّمُّ أَلُنَّ أَمَّا: "مَلَسَوْهُ لَعْلَلْ لِيَصْرَهُ لَلْأُلُّوسَرِّ لَأَق: لَأَقْ سَابَعَنْبٍ لَلْأَدْبَعَنْعِ
ضُرَّ أَلْأَوْرَدَقُ قَحَّ لَلْأَوْرَدَقِ أَمَّوْ كَلْمُ لَلْأَلْمَسْبِ نُنْفُ سَلَّيْ فَاؤْبَكَرَ إِذِ الْقَرْعَلِ نَم
أَمَّ عِلَّاعَتْ وَهَنَ أْحْبُ سَرْهَنِي مَبُّ تَأْيِ وَطْمُ تَأْمَسَلْ أَوْ مَ أَيْ قَلِّ مَوِي هُ تَضْبَقْ أَعْي مَج
مَّيْحَرْ رُفَعَلْ يَبْرُنْ إِهْ أَسْرُمَّوْ أَهْ أَجْمَ لَلْأَلْمَسْبِ " , "نُوكِرْشُي

Абдуллоҳ ибн Аббос розияллоҳу анҳумодан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Умматим кемага минганларида чўкиб кетишдан омонда бўлишларига сабаб бўлувчи нарса:

“Бисмиллаҳил малики” ва “Вамаа қодаруллоҳа ҳаққо қодриҳи вал арзу жамиъан қабзатуҳу явмал қиямати вас самаваату матвийяатун биямийниҳи субҳаанаҳу ватаъалаа аммаа юшрикуун” ва “Бисмиллаҳи мажреҳаа ва мурсааҳаа инна Роббий лағофурур роҳийм” дир”, дедилар”.

Маъноси:

бошига ҳеч нарса киймайди. Таматтуъ ёки умра учун эҳромга кирувчи намоздан кейиноқ ушбу дуони ўқийди:

يٰۤاٰلٰهٖ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ اِنِّیْ نَسِیْتُکَ وَنَسِیْتُکَ اِنِّیْ نَسِیْتُکَ وَنَسِیْتُکَ

“Аллоҳумма инний урийдул умрота фаяссирҳаа лий ва тақоббалҳаа минний” (Бадоиус саноиъ).

Маъноси:

Аллоҳим умра қилишни ирода қилдим. Бас, уни менга осон қилиб, уни мендан қабул қилгин.

Таматтуъ қилувчи саккизинчи зул ҳижжа куни ҳажга эҳромга кириб, қуйдаги дуони ўқийди:

يٰۤاٰلٰهٖ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ اِنِّیْ نَسِیْتُکَ وَنَسِیْتُکَ اِنِّیْ نَسِیْتُکَ وَنَسِیْتُکَ

“Аллоҳумма инний урийдул ҳажжа фаяссирҳу лий ва тақоббалҳу минний” (Бадоиус саноиъ).

Маъноси:

Аллоҳим ҳаж қилишни ирода қилдим. Бас, уни менга осон қилиб, уни мендан қабул қилгин.

Агар дуони араб тилида айта олмаса, уни таржимасини ўз тилида айтиши мумкин. Юқоридаги тартибда эҳром боғлагандан кейин умра қилувчи эркак киши умра ниятида овоз чиқариб талбия айтади. Аёл киши эса, оҳиста талбия айтади. Шу билан умра эҳроми мукамал бўлади. Эҳромга кирган киши ёки аёл эҳром ҳолатида нима нарсалар манъ қилинган бўлса, улардан сақланиши лозим бўлади. Талбияни такрор-такрор айтади. Унинг лафзлари “Талбия” сарлавҳаси остида қуйида зикр қилинади. Агар аёл нопок ҳолатда бўлса, дуо ва талбиялар билан эҳромга киради. Лекин, ундай ҳолатдаги аёл намоз ўқимайди. Агар самалиётга чиқишдан илгари эҳромга кирмаган бўлса, самалиёт Жиддага қўнишидан бир соат аввал ёки Жидда аэропортида эҳромга кириб олади. Агар эҳром боғламай бу ердан ўтиб кетса, жиноятига бир қон вожиб бўлади.

ҲАЖ ЭҲРОМИ

Фақат ҳаж ибодатини қилишга отлангувчи ўз юртидан ҳаж учун эҳромга, таматтуъ қилувчи эса, зул ҳижжанинг еттинчи ёки саккизинчи куни Маккаи мукаррамадан ҳажга эҳромга, Ҳилда истиқомат қилувчи ёки Мадинаи мунавварадан келувчи ҳажга эҳромга кирсалар, қуйидаги дуони ўқийди:

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْ لَبَّيْكَ وَ يٰلَهُمَّ رَسَّيْ فَ حَجِّ لِيْ اُدِّيْ رُا يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْ لَبَّيْكَ وَ يٰلَهُمَّ رَسَّيْ فَ حَجِّ لِيْ اُدِّيْ رُا

“Аллоҳумма инний урийдул ҳажжа фаяссирҳу лий ва тақоббалҳу минний” (Бадоиус саноиъ).

Маъноси:

Аллоҳим ҳаж қилишни ирода қилдим. Бас, уни менга осон қилиб, уни мендан қабул қилгин.

Агар ушбу дуони ёддан билмаса, унинг маъносини ўз тилида адо ўқийди.

ҚИРОН ЭҲРОМИ

Қирон қилувчи, яъни ҳаж ва умра иккаласини бирданига қилишни истагувчи, қуйидаги дуони ўқийди:

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْ لَبَّيْكَ وَ يٰلَهُمَّ رَسَّيْ فَ حَجِّ لِيْ اُوْءَاوُءُ رُا يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْ لَبَّيْكَ وَ يٰلَهُمَّ رَسَّيْ فَ حَجِّ لِيْ اُوْءَاوُءُ رُا

“Аллоҳумма инний урийдул умрота вал ҳажжа фаяссирҳумаа лий ва тақоббалҳумаа минний” (Бадоиус саноиъ).

Маъноси:

Аллоҳим ҳаж ва умра қилишни ирода қилдим. Бас, уни менга осон қилиб, уни мендан қабул қилгин.

Эҳром намозидан кейиноқ юқоридаги дуони ўқиб, эҳром нияти билан талбия айтади.

ТАЛБИЯНИНГ ЛАФЗЛАРИ

من ي من آه ل ل ر ان ل ل ع ل ع م ط ع و ي م د و ي م ح ل م ح ف ك ل و س ر م ح و ك م ح ا ذ ه ن ا م ل ل ل
ك د ا ب ع ث ع ب ت م و ي ك ب ا ذ ع .

“Аллоҳумма инна ҳааза ҳарамука ва ҳараму расулика. Фаҳаррим лаҳмий ва дамий ва аъзмий аълан наари. Аллоҳумма ааминний мин аъзабика явма табъасу иъбадака”.

Маъноси:

Эй, Аллоҳим бу Сенинг Расулингни ҳарами. Гўштимни, қонимни ва суягимни дўзахга ҳаром қилгин. Эй, Аллоҳим! Бандаларингни қайта тирилтирадиган кунингдаги азобингдан мени эминда қилгин.

ҲАРАМНИНГ ҲАР ТОМОНДАН ҲУДУДИ

Ҳарам ҳудудларини билиб олиш орқали кўплаб ҳарамга тегишли ҳукмларни билиб оламиз. Ҳарам ҳудудлари қуйидагилар:

- 1. Танъийм** – Масжиди ҳарамдан олти километр узоқликда жойлашган ҳарамнинг энг яқин чегараси ҳисобланади. Бу жой Маккаи мукаррама билан Мадинаи мунаввара йўлида жойлашган. Бу жойда Масжиди Оиша розияллоҳу анҳо мавжуд. Маккада истиқомат қилувчилар бу ерга келиб, умрага эҳромга кирадилар;
- 2. Нахла водийси** – Нажд, Риёд ва Тоифга олиб борувчи катта йўлдан Қорнул манаазил мийқотига кетиш йўлида жойлашган бўлиб, Нур ва Ҳиро ғорининг олди томонида жойлашгандир. У ҳарамдан ўн тўрт километр узоқликда жойлашган. Ҳозирда у ерлар Маккаи мукаррама шаҳрига қўшилиб кетган;
- 3. Арафот билан Муздалифа** орасидаги йўл – у Ҳарамдан ўн етти километр узоқликда жойлашган. Бу ерда ҳарам ҳудудини билдириб турувчи арк қурилган;
- 4. Ҳудайбия** – у Ҳарамдан йигирма икки километр узоқликда жойлашган. Нишондан икки километр узоқроқда ҳудайбия сулҳи бўлиб ўтган жойда Ризвон байъати бўлиб ўтган. Ҳозирда у жойда Масжиди байъати ризвон жойлашган бўлиб, у Ҳарамдан йигирма тўрт километр узоқликдадир;

деяётганларини” эшитдим” деди (Термизий ривояти).

تَوَقَّايْ نَمِنْ اَتَاتُوقَايَ مَاقَمَلْ اَوَنْ كُرْلَانِ " : لَاقْ اُمُهَنْعُ هَلْ لَ اِيضَرَّ سَابَعَنْ بَانَعِ
اَفْطَا اَمَ الْوَلَوِ ، اُمُهَرُونِ اَي فِ اَعْضُو اَمَلَفِ ، رُونِ اُمُهَلْ اَمَّ سَلَا نَمِ اَلْزَنْدَهَنْ جَلَا
مَدَا اَمُوبِ اَي لَاعَتْ هَلْ لَ اَسَنْ اَيضَرَّ اَلْ اَوِ اَمَّ سَلَا نَيِّبِ اَمَّ اَضَا لَ ؛ اَمُورُونِ نَمِ لَجَّ وَّزَعُ هَلْ لَ ا
مُ اَلْ سَلَا هَيْ لَعُ مَدَا دَحَّ اَوِ ، اَمُوضَا اَي بَدِشْ نَمِ اُولُ اَلْتِ نَ اَلْ اَلْتِ اِي اَن اَكْفِ ، مُ اَلْ سَلَا هَيْ لَعُ
هَلْ هَا جَلَا اِي دِي اَي نَمِ لَجَّ وَّزَعُ هَلْ لَ اَعَبَطَا اَمَ الْوَلَوِ ، اَمُوبِ اَسَا نِي اَسَا اَي لَ اَمَّ صَفَنْ كُرْلَا
مَاقَمَلْ اَوَنْ كُرْلَا اَلْ اَلْ اَمَّ سَلَا نَمِ اَي شَرَّ اَلْ اِي فِ سَيِّ لَوِ ، صَرَبَا لَ اَوِ هَمَّ كُ اَلْ اَرَبَا لَ
اَي بَا نَمِ مَطْعَا اَمَّ اَي قُلْ اَمَّ وِي اَمُّ هَمَّ مَرِيحَا وَّ لُ كُ اِي تَا اَي ، هَلْ اَلْ رَهْ وَّجْ نَمِنْ اَتَا رَهْ وَّجْ اَمُّ هَمَّ اِنْفِ
" اَعَا فَا وَّلَا بَا اَمُّ هَا فَا وَنْ مَلْدَا نَا اَدَهْ شَا اِي نَا تَا فَا شَا وَنْ اَن اَي عَا اَمُّ هَلْ اَي سَيِّ بُقْ

Ибн Аббос розияллоху анхумо:

“Рукн ва мақом жаннат ёқутларидан икки ёқутдир. Иккиси осмондан тушганида у иккисини нури бор эди. Ерга иккиси қўйилганида у иккисини нури ўчирилди. Агар у иккисини нурини Аллоҳ ўчирмаганида, албатта ер ва осмон ўртасини ёритиб турар эди. Аллоҳ таоло у иккиси билан Одам алайҳиссаломни ҳурсанд қилди. Иккиси жуда оқ бўлганлигидан ялтирар эди. Одам алайҳиссалом рукни олиб, у(Каъба) билан дўст бўлиши учун ун (каъба)га қўшди. Аллоҳ аzza ва жалла жоҳилият қўли билан муҳрламаганида кўр ва песни тузатар эди. Ер юзида рукн ва мақомдан бошқа жаннатдан бирор нарса йўқ. У иккиси жаннат жавҳарларидан икки жавҳардир. У иккисидан ҳар бири қиёмат куни Абу Қубайсдан улкан бўлиб келади. У иккисини икки кўзи, икки лаби бўлиб, иккисига вафо қилган кишилар фойдасига гувоҳлик берадилар” деди.

Қора тош ҳозирда кумушдан бўлган бир халқа билан ўраб қўйилган. Қора тош исёнкорлар томонидан бўлакларга бўлиб ташланган бўлиб, ҳозир халқа ичида ўша бўлаклар мавжуддир. Шу боис халқани ўпиш билан суннат адо бўлмайди. Балки, қора тошни ўша бўлакларини ўпиш билан суннат адо бўлади. Билинки, қора тошни ўпиш билан гуноҳлар авф бўлади. Лекин, қора тошни ўпаман деб барчага зарар етказмаслик лозим.

РУКНИ ЯМОНИЙ

Тавоф вақтида рукни ямонийга етилганда икки қўли ёки ўнг қўли билан уни ушлаб қўйиш суннатдир. Ўпиш эса, суннатга хилофдир. Яна шуни эсда тутиш керакки, рукни ямонийни ушлаётганда кўкси билан у тарафга бурилмай ушлайди. Аммо, қора тошни истилом кўкси билан у томонга бурилиш мумкин. Агар рукни ямонийни ушлаш имкони бўлмаса, уни ушламай тавофида давом этади. Чунки, у ерда тиқинни юзага келтриш мумкин эмас. Ҳара шавтда қор тош рўбарўсига келганда “Бисмиллаҳи Аллоҳу акбар” деб қўли билан қора тошга ишора қилиб, қўлини ўпади.

Китоб охирида алоҳида-алоҳида ҳар шавтга тегишли дуоларни келтирганмиз. Тавоф ва саъй ҳақида мукамал маълумотни “Тавоф, саъй” сарлавҳаси остида келтирамиз.

مَوْلُكَ قَلْبِي لِيَرْحَمَنِي فَصَلِّ عَلَيَّ اَدْبًا مَّوَدَّبًا مَّوَدَّبًا مَّوَدَّبًا

اَرِيثَكَ هَلْ دُمَّحِلَاو اَرِيثَكَ رُبَّكَ اَللّٰ

اَلِي صَاوَّ رُكْبًا لَلْ اَن اُحْبَسَ وَا